

Nr 437.

Av herrar **Johansson** i Bro och **Olsson** i Närlinge, *angående lindring för vissa pastorat och arrendatorer i dem gentemot kyrkofonden åliggande ränteförpliktelse.*

Jämlikt kungörelsen den 16 september 1932 med föreskrifter angående byggnadsförskott ur kyrkofonden löper sådant förskott med 5 % ränta från lyftningsdagen. Samma ränta tillämpas vid utlämnandet av byggnadslån från kyrkofonden. I en framställning till Kungl. Maj:t den 17 november 1933 hemställde Lunds stiftsnämnd, att erforderliga åtgärder måtte vidtagas för en sänkning av räntan å byggnadsförskotten och byggnadslånen ur kyrkofonden till 4 %.

Stiftsnämnden anförde bl. a. att räntan å förskotten eller lånen verkar minskande på avkastningen av de fasta avlöningstillgångarna för prästerskapet. Även om kyrkofonden tillföres inkomster från det på detta sätt placerade kapitalet genom en högre ränta, så måste det dock anses principiellt oriktigt att låta sådan synpunkter bliva rådande; detta så mycket mindre som det för kyrkofonden icke är av någon betydelse, då kyrkofonden genom högre bidrag till de olika pastoraten oftast själv måste betala ut vad den får in genom högre ränta å dessa medel. I det enskilda fallet är det dock av synnerligen stor betydelse, att dessa medel förräntas efter lägsta möjliga procent. Härigenom möjliggöres en grundförbättring å ett boställe, vilken för framtiden kan vara av synnerlig stor betydelse för ändamålet med detsamma, utan att arrendatorn härigenom blir oskäligt betungad genom allt för hög arrendeavgäld. Den omständigheten att vid fastställande av normalavkastningsvärdena å de särskilda boställena stiftsnämnden räknat med en förräntning av 5 % å ifrågavarande medel torde ej behöva hindra genomförandet av en räntesänkning. Den minskning i utgifterna, som pastoraten genom räntesänkningen å byggnadsförskotten skulle komma i åtnjutande av, innebär att pastoraten under löpande normalavkastningsperiod erhålla högre avdrag för gäldandet av annuiteten å förskotten än som erfordras. Skillnaden mellan det avdragna beloppet och det eventuellt nya beloppet måste betraktas såsom amortering å byggnadsskulden, vadan vid fastställandet av normalavkastningsvärdet för nästa period hänsyn skall tagas till att pastoratet erhållit detta belopp. Även om själva huvudstolen å skulden till kyrkofonden vid innevarande normalavkastningsperiods slut sålunda blir densamma som den upprättade amorteringsplanen utvisar, har dock

pastoratet av boställets avkastning under denna period blivit gottgjort för mer än vad den återstående skulden uppgår till. Om pastoratet sedan använder denna skillnad till bestridande av kyrkliga utgifter eller t. ex. samlar upp dem i en sparbanksbok att användas till förskottets gäldande torde ej vara av betydelse för ärendets avgörande. Det kan nämligen aldrig röra sig om någon större summa, då det allenast har avseende på en normalavkastningsperiod. Vid byggnadslånen drager under innevarande arrendeperiod vederbörande arrendator fördelen av en räntesänkning. Dessa byggnadsförskott och byggnadslån måste betraktas såsom synnerligen säkra ur placeringssynpunkt, vadan förlust å medlen ej lärer behöva befaras. Det nära sambandet mellan kyrkofonden och de prästerliga fasta avlöningstillgångarna är också något, som talar till förmån för att kyrkofonden ställer till avlöningstillgångarnas förfogande billiga lån.

I avgivna yttranden över framställningen från Lunds stiftsnämnd ha stiftsnämnderna i Linköping, Skara, Göteborg, Växjö och Luleå tillstyrkt framställningen i sin helhet. Stiftsnämnden i Härnösand har tillstyrkt framställningen endast under förutsättning, att en återgång till den högre räntesatsen kan verkställas utan svårighet och genom att bestämmandet av räntefoten lägges i Kungl. Maj:ts hand. Stiftsnämnderna i Strängnäs, Västerås och Visby ha tillstyrkt sänkning av räntan å byggnadslån. Stiftsnämnderna i Uppsala och Karlstad ha avstyrkt framställningen i sin helhet.

Statskontoret har i utlåtande anfört bl. a. följande.

Vid uppskattningen av löneboställets normalavkastning skall från värdet av beräknade intäkter avdragas nödiga, av förvaltningen föranledda utgifter, däribland skatter samt kostnader för underhålls- och nybyggnadsarbeten. De annuiteter, som av pastorat skola erläggas till kyrkofonden å byggnadsförskott och nybyggnadslån, avdragas på grund härav vid normaluppskattningen från boställets beräknade inkomster och minska därigenom normalavkastningen med sina belopp. Vad beträffar sådana pastorat, som jämlikt 7 § kyrkofondslagen erhålla tillskott ur kyrkofonden, kan det under sådana förhållanden icke hava någon betydelse vare sig för pastoraten eller för kyrkofonden, vilken räntesats som är gällande för byggnadsförskott och byggnadslån vid normalavkastningens fastställande. Sedan normalavkastningen fastställts, äro förhållandena emellertid annorlunda. Då normalavkastningen under hela uppskattningsperioden är bestämmande för tillskottets storlek, medför nämligen en räntesänkning å berörda förskott och lån, att kyrkofondens inkomster (räntemedel) minskas, utan att dess utgifter (tillskott) undergå motsvarande reducering. Räntesänkningen skulle alltså innebära ett för pastoratet opåräknat och i lagstiftningen icke avsett bidrag från kyrkofonden.

Såsom statskontoret påpekat är väl förhållandet så, att för den stora mängden av s. k. tillskottspastorat en räntesänkning — såväl å redan utlämnade lån och förskott som å dylika lån och förskott, vilka hädanefter

beviljas — icke skulle få den betydelse, som därmed åsyftas. Det finnes emellertid ett säkerligen icke alldeles obetydligt antal pastorat, där saken ligger annorlunda till. Man har härvid i första hand att uppmärksamma pastorat med ett eller flera löneboställen av så svag beskaffenhet, att normalavkastningsvärdet måst sättas till noll och för vilka pastoraten sålunda torde nödgas verkställa föreskriven återbetalning helt eller delvis med uttaxerade medel. Starka billighetsskäl synas fördenskull tala för att sådana pastorat beredas den lättnad i sin återbetalningsskyldighet, som motiveras av det ändrade allmänna ränteläget. I stort sett likställda med dessa kunna de pastorat anses vara, som icke åtnjuta tillskott ur kyrkofonden för prästlönekostnaderna men där avkastningen av prästlönentillgångarna ej helt förslår till dessa kostnader utan församlingsavgifter därtill måste uttaxeras. Denna uttaxering blir givetvis med den förskotten fastställda räntesatsen större än vad som skulle erfordrats om förskotten förräntades efter nu gällande lägre ränta.

I detta sammanhang bör också beaktas de byggnadslån, som utlämnats till arrendatorer av ecklesiastika löneboställen för att amorteras medels boställets avkastning. För dessa lån har arrendator oftast ålagts att utöver avtalat arrende erlægga å lånet belöpande ränta efter fem procent. Då hänsyn näppeligen kunnat tagas till en sådan förpliktelse vid prövning av fråga om arrendelindring enligt hittills meddelade författningsbestämmelser, är det tydligt att jämväl en sådan arrendator kommit att oskäligt drabbas av den över nuvarande räntenivå fastställda räntan.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om vidtagande av åtgärd snarast möjligt i syfte att de pastorat och arrendatorer, vilka äro i sådan ställning som i förevarande motion exemplifierats, kunna beredas den lindring i sina ränteförpliktelser gentemot kyrkofonden, som av nuvarande allmänna ränteläge föranledes.

Stockholm den 23 januari 1935.

A. J. Johansson
i Bro.

C. G. Olsson
i Närlinge.